

PETRI ANDREÆ
MATTHIOLI SENEN-
SIS MEDICI

EPISTOLARVM MEDICINALIVM

Libri Quinque.

SERENISSIMO PRINCI-

PI FERDINANDO, ARCHIDVCI

Austriæ, Duci Burgundiæ &c. Comiti
 Tyrolis, &c.

Domino suo Clementissimo.

Vod paucos adhuc factitasse video, SERENISSIME PRINCEPS, eam ab incunte ætate vitæ degendæ rationem, id consilium sequutus sum, ut turpe otium ac desidiam, quantum in me esset, fugerem semper, operis vero, & laboribus meis publicæ utilitati omni tempore, & loco perquam fideliter inservirem: nec eadem de causa dubitavi defraudare sæpe genium meum voluptatibus omnibus, & honoribus & opibus posthabitis, ipsaque valetudine mea neglecta. Itaque in vigiliis, & perpetuo veritatis indagandæ studio (liceat hæc nunc mihi citra jactantiam de meipso præfari) ætatem hanc festam jam continuatione laborum, jamque annis ingravescentem senex adhuc traho: estque animus in posterum etiam, quicquid reliquum est virium, id totum publicis dicare commodis, laborareque in medium, donec spiritum hunc meum debitum sibi natura, morsque ultima linea rerum repetierit. Ac eo majore sane animo majoreque spe hæc omnia aggrediar, quod cum eo me esse PRINCEPE intelligo, cujus sub authoritate, clementia, prudentia, ac potentia, in otio, & pace, ab hostium incursionibus, ab injuriis omnibus, ab egestate, quin etiam ab insidiis, & malevolorum calumniis, tanquam in portum hospitalem appulsus, tutus, & securus tractare studia publice profutura, meæque vitæ extremam partem foeliciter claudere queam. Cur autem ab impedimentis hisce omnibus, quæ sæpenumero, vel optimis conatibus obstant, quominus optatos fortiantur eventus, te Domino immunem me, & liberum omnino fore sperem, dicerem in præsentia pluribus, si aut ea facundia essem, quæ rei tantæ sufficeret, aut non verecundia impedirer, ne fortasse fortunæ tuæ, & universæ Austriacæ familiæ assentari potius, quàm meritis vobis laudes tribuere viderer. Dicam tamen ingenue quantum res, de qua sermo haberi cœpit, postulat. Nam consideranti mihi nostro seculo genus, ingenium, mores, & eorum omnium institutum, qui cum Imperio, & potestate humanis rebus administrandis præsunt, non multos quidem inter eos reperiri posse censeo, qui hisce naturæ & divinæ providentiæ dotibus vobis AVSTRIACIS PRINCIPIBUS comparari possint. Si enim universam familiam inqueamur, si patrem non tam amplissimo illo imperio, quàm virtute, & sapientia Augustum & verendum, si Avos, Proavos, Patruos & Patruos, quorum gestis ad cœlum usque plena sunt elementa, si fratrem tuum Boëmiam Regem, cujus splendore, magnanimitate, pietateque jam fulgent ubique omnia, si Carolum te natu minorem, cui regna & imperia gravis quædam promittit morum majestas, si te ipsum, de cujus virtute, & ceteris admirandis animi dotibus filere potius debeo, quàm breviter scribere, spectemus, quàm mundus universus patet, ad extremas usque in-

DD 3

dias

dias, quarum etiam habetis imperium, dignitas, fama, & gloria vestra incredibili fulgore, & lumine resplendet. Quid enim? An non hoc, qui vitam, spiritumque mortales, aliquo saltem iudicio præditi ducimus, libentissime confitemur omnes, divino quodam fato miserante res nostras factum esse, ut difficilimis, & gravissimis temporibus familiae Austriacæ fastigium, ad Cælum usque immensis facultatibus, innumeraque regnorum accessione, sublatum extolleretur, ut imperia omnia senescente jam mundo ruinam minantia, vestris opibus, & potentia sustentarentur, aut collapsis jam illis sua dignitas, pristinusque splendor, & gloria restituerentur? Quod quidem magnifice ubique terrarum fieri videmus. Omnes in vos Reges & Principes, omnes civitates, omnes denique populi coniectos defixosque oculos habent, à vobis jura petunt, à vobis opem, consilium, salutem tanquam à Diis quibusdam immortalibus expetunt. Idem vestram Amplitudinem, & Majestatem tremunt: clementiam & pietatem amant: & illud admirantur, in una tam potenti familia admirabilem connexum omnium, quæ natura in homines conferre potuit, bonorum, sapientiæ, fortunarum, potentia, authoritatis, gratiæ, & quod magis est animorum vestrorum admirabiles consensu. Hinc fit, ut certatim vos omnes gentes, & nationes, non laudibus tantum summis efferant, sed tacita etiam admiratione & veneratione animis prosequantur, ac colant. Verum ut nunc de te ipso tantum dicam, etsi pacis consilia, quæ ad administrationem, moderationemque Regni, ad justitiam, tranquillitatem, dignitatemque Imperii conservandam pertinent, sequutus esse videaris, nulla profecto militaris disciplinæ pars est, quam non diligenter obieris, nulla ratio, aut munus bellicum, quod non utiliter, magnaque cum laude, & gloria exercueris. Taceo pueritiam tuam, cum jussu & consilio sapientissimi Patris, sub præceptoribus rei militaris peritissimis exercitatus, magna cum omnium admiratione, admirabile adolescentis virtutis specimen ederes. Taceo, & spectatum saepe robur, animique præstantiam, quando in pompis & theatricis spectaculis cataphræctis equitibus concurristi, atque etiam pedester hasta, ense, clava, omniumque armorum genere victor plerumque intrepide depugnasti, quæ viderunt sapienter Procures, Principes, Reges & Imperatores. Quinetiam in magnis expeditionibus emicuit virtus tua, & primo quidem quando ante annos plus minus quatuordecim adolescens, bellicis exercitiis, & laboribus assuescere coepisti, cum Germania magno bello, magnis seditionibus implicata, res novas, ac tot dissensiones moliretur una cum CAROLO Quinto invictissimo Cæsare, & Serenissimo Patre tuo Romanorum Rege exercitum ductantibus, in Saxoniam concessisti: ubi primum expertus es, quàm dulces sint victoriæ fructus. Postea vero cum ductandis te copiis exercitibusque suis in Ungaria FERDINANDVS Rex Pater tuus anno ab hinc quarto præfecisset (memini enim, qui ipse etiam periculis illis aliqua ex parte interfui) eo tempore ducis optimi officio adeo functus es, ut non solum Seghetum à Turcis antea obsessum, invitis hostibus, militibus, comitatibus, bombardis, & armamentorum omnium genere, munieris, ut ab initio tibi propolueras. Sed Babotiam munitissimam, Corodnam, & alias arces expugnaveris, occisis Turcis quàm pluribus, & incolumi servato semper exercitu hac tantum de causa congregato. Jam vero in pace degens, quàm in conservanda politica disciplina, iisque administrandis, quæ ad justitiam, & tranquillitatem spectant, & ad promovenda studiosorum bonarum artium præmia, promptus ac sedulus sis, publice testantur omnes. Ut enim de me uno dicam, ad illius sumptuosi operis editionem quod de omni stirpium genere à me nunc instituitur, grandioribus, & elegantioribus imaginibus ad vivum expressis, quantum tu mihi subsidii recens contulisti? Verum non contentus eo, etiam alia ratione bene mereri de sapientiæ studiis statuisti. Pergendum verò tibi, PRINCEPS, eodem animo est, eodemque tenore recte factorum series continuanda. Ita enim tui nominis splendorem & gloriam, nulla unquam ætas antiquare, nulla oblivio obliterare poterit. Sed ut redeam unde digressus sum, lætor quidem cœleste numen mihi tam fuisse propitium, ut senili hac ætate, tu mihi ea autoritate, iis facultatibus, ea liberalitate, insuper tam prompta in bonas literas, propensaque voluntate omnibusque ornamentis maximis, quæ optare quisque in suo Principe, vel Domino, velit, vel possit, præditus patronus contigeris. Sub quo quidem cum voluptate, securitateque sudores, & lucubrationes meas sedulus persequi queam. Id, quod unum ego præ rebus omnibus cæteris opto. Est autem & pars aliqua diligentia, ac studii mei hisce in EPISTOLIS. Quas quidem, & si in meis in Dioscoridem editis commentariis ad ampliorem rei plantariæ indagandæ doctrinam describere pollicitus essem, non tamen hoc tempore eas typis committere publice legendas decrevissem, nisi amicorum quorundam frequentiores fuissent adhortationes. Namque hæc adeo me convicerunt, ut non poterim illis non morem gerere. Continent verò materias varias scitu fortasse non indignas, quibus explanandis me nonnullam gratiam apud candidos & veritatis studiosos in futurum non diffido. Novarum plantarum in his frequens, crebraque fit mentio, plu-

Editio cum
grandiori-
bus figuris.

De episto-
lis his.

pluraque in plantaria facultate habentur, de quibus nihil prius in commentariis nostris in Dioscoridem à nobis dictum est, adeo ut novum jam in his habeam viridariolum, quo plurimos se delectaturos non ambigo: præsertim quum præter id nonnulla de animalibus quibusdam ac etiam fossilibus iis explicentur, quorum antea fortasse, vel saltem hoc nostro ævo meminit nemo. Continent etiam deinde defensiones nostras, adversus malevolorum blateronumque quorundam calumnias, quibus scripta, & monumenta nostra defenduntur: quinetiam & censuras contra eorum ignorantiam, & apertissimam invidiam. Plurima præterea solvunt dubia, & authorum loca depravata restituunt, non solum ad ipsam materiam medicam spectantia, sed ad universam medicinæ facultatem. Multa etiam postremo afferunt, quæ ad antidotos recte parandas pertinent, quarum passim in Myropoliis est usus, ubi plura expenduntur, declaranturque simplicia medicamenta, quæ hæcenus à nemine sunt recte explicata, quibus Pharmacopœi non parum sese oblectabunt. Cætera, quæ etiam non modica sunt, lectoribus explicanda relinquo. Atqui haud necesse est hac præfatione opus hoc nostrum commendare, ipsum enim per se (ut spero) & lectores, & emptores eosque doctos reperiet, ubi primum in manus saltem, aspectumque bonorum virorum, & iudicio aliquo præditorum illi pervenire contigerit. Id verò tibi benignissime, & Sereniss. PRINCEPS, dedicare & consecrare placuit. In tua enim aula, & tanquam domi tuæ, sub tuo patrocínio ac favore, magna ejus pars conscripta est. Etsi enim fortasse argumentum scripti non putabunt aliqui dignum esse tanto PRINCEPE, quem scientia armorum potius, & prudentiæ consiliis, quam hujusmodi quæstionibus ad Philosophiam & artem Medicam pertinentibus instructum esse oporteat: negari tamen hoc plane non potest, bonas & utiles Reipublicæ scientias, & artes, eorumque cultores omnibus sæculis curæ summis Regibus fuisse. Laudi verò sibi duxisse optimos & potentissimos quosque semper, de literarum cultu non malè mereri. Itaque hæc celeberrimo nomini tuo incripti ac dicavi, non ut ea legeres, qui rebus gravioribus ad Regni amplissimi procuratorem pertinentibus occupatissimus es, sed ut testarer publice, id quod res est, eum te esse PRINCEPEM, qui intellecta dignitate, & utilitate disciplinarum, quibus nec privata vita, nec publica carere ullo pacto potest, sumptu eas & favore tuo, quantum possis, promoveas, & tuearis contra eorum barbariem, qui in turpibus voluptatibus honorumque & opulentæ splendore consistere summum bonum arbitrantur. Quinetiam contra invidos & obtreptatores omnes defendas & tuearis: Tum verò etiam apud multos testimonium gratitudinis, observantiæ, & fidelis servitutis in te meæ extare volui, qui tot tantisque beneficiis abs te affectus eorum memoriam, non solum usque ad extremum vitæ meæ dexam tenere animo, sed etiam scriptis & monumentis ad posteritatem propagare vehementer cupiam. Vale PRINCEPS BENIGNISSIME, & Matthiolum indignum Medicum tuum commendatum habe.

Sereniss. Celsitud. Tue

Fidelis Servitor

PETRUS ANDREAS MATTHIOLUS.